

ВІДГУК

офіційного опонента **Татівської Марії Маратівни**

на дисертацію **Лунченко Надії Вікторівни**

«Формування психологічної безпеки учасників освітнього процесу основної школи в діяльності психологічної служби»,

подану до захисту на здобуття наукового ступеню кандидата психологічних наук за спеціальністю 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія

Актуальність обраної теми. В умовах інтеграції України у світовий соціально-економічний та освітній простір та розвитку національної системи освіти значна увага дослідників та психологів-практиків приділяється проблемі створення безпечного освітнього середовища навчальних закладів. У системі освіти ведеться пошук ефективних шляхів освіти, розробки та впровадження інноваційних навчально-виховних систем, модернізації змісту освіти відносно сучасних тенденцій і вимог освіти. Крім цих нагальних питань у педагогічній психології залишаються маловивченими завдання із створення психотехнологій профілактики та подолання боулінгу і цькування, забезпечення психологічно безпечного освітнього середовища основної школи, що і виступило предметом наукових розвідок Надії Вікторівни Лунченко.

Дисертація актуальна і з практичної точки зору, оскільки її автор здійснює певний внесок у розробку нових і систематизацію вже наявних в практичній психології способів і прийомів формування психологічно безпечного освітнього середовища основної школи.

Дисертація Н.В. Лунченко є актуальним дослідженням, що відповідає викликам сучасності і має істотний внесок у розвитку української педагогічної психології.

Міра обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

школи, яка виявляється у прямих зв'язках із мірою сприятливості психологічного клімату та соціометричного статусу школяра, оптимізмом та задоволеністю життя, а також зворотніми зв'язками із стрес-факторами навчальної діяльності, тривожністю, агресивністю, деструктивним типом самоствердження та віктимністю; виявлено специфіку психологічної безпеки освітнього середовища учителів основної школи, яка виявляється у прямих зв'язках із мірою діалогічності педагогічного спілкування, задоволеністю працею та зворотніми зв'язками із емоційним вигоранням та комунікативною інтолерантністю; визначено регулятивні предиктори психологічної безпеки освітнього середовища учасників освітнього процесу основної школи.

Дисертаційне дослідження Лунченко Н.В. має вагомий практичний значущість, яка полягає у розробці розвивальної програми зі створення психологічно безпечного освітнього середовища в основній школі. Матеріали дослідження можуть використовуватися у ході професійної підготовки та підвищення професійного рівня практичних психологів при викладанні навчальних курсів «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Психодіагностика», «Психокорекція», «Основи психотерапії».

Перейдемо до аналізу окремих структурних характеристик дисертаційного дослідження Надії Вікторівни.

Структура дисертації традиційна: вона складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків. Дисертація написана літературною науковою мовою. Матеріал викладено логічно і послідовно. План роботи спрямований на розкриття теми та досягнення мети дослідження, яка полягає у виявленні психологічних особливостей та психолого-педагогічних умов розвитку психологічної безпеки освітнього середовища основної школи.

У теоретичній частині роботи автором всебічно проаналізовано психологічну безпеку особистості, надана характеристика компонентів освітнього середовища, визначено основні завдання діяльності психологічної служби основної школи.

У другому розділі Надія Вікторівна дослідила типологічні особливості психологічної безпеки освітнього середовища, виявила вплив типу психологічної безпеки освітнього середовища на становлення особистості учнів, довела роль соціометричного статусу школяра та типу педагогічного спілкування учителя у зв'язку у прояві їх деяких особистісних властивостей на тлі різних типів психологічної безпеки освітнього середовища основної школи.

У третьому розділі Н.В. Лунченко здійснила перевірку програми із формування психологічно безпечного освітнього середовища основної школи, ефективність якої підтвердилась.

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих роботах. Матеріал дисертації добре структурований, а результати і виявлені закономірності детально проаналізовані. Основні результати дослідження відображені в публікаціях у фахових виданнях України з психології, включених до наукометричних баз.

Дисертація та автореферат оформлені відповідно до вимог МОН України. Зміст автореферату повністю ідентично основним положенням дисертації.

Високо оцінюючи теоретико-методологічний і методичний рівень проведеного дослідження, необхідно відзначити, що у нас є деякі зауваження та побажання щодо деяких аспектів роботи:

1. Емпіричний аналіз специфіки освітнього середовища значно виграв би, якби дисертанткою було проаналізовано особливості сімейного функціонування учнів групи ризику в освітніх середовищах з різним типом психологічної безпеки.

2. Дослідження було б більш повним, якби автором було наведено аналіз особистісних та комунікативних особливостей батьків та адміністрації школи.

3. Виділення типу педагогічного спілкування учителя в якості як незалежної змінної для характеристики особистості педагога у різних типах освітнього середовища вимагає уточнення.

4. Вважаємо, було б доцільним під час перевірки програми психологічного супроводу врахувати не тільки зрушення показників

4. Вважаємо, було б доцільним під час перевірки програми психологічного супроводу врахувати не тільки зрушення показників психологічної безпеки, а й динаміку емоційного вигорання учителів основної школи.

Відмічені зауваження не знижують загального позитивного враження від дисертаційної роботи Н.В. Лунченко. Висновки дисертації відповідають меті і завданням дослідження. В цілому робота оформлена згідно формальних вимог МОН до кандидатських дисертацій. Отже, на захист представлена самостійна, завершена, цілісна науково-дослідна робота з актуальної проблеми вікової та педагогічної психології.

Усе вище сказане дає підстави стверджувати, що представлена дисертаційна робота є завершеним самостійним дослідженням, за своїм змістом відповідає профілю ради, за яким раді надано право проведення захисту та вимогам пп. 9, 10 та 12 постанови № 567 Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р., які висуваються до кандидатських дисертацій, а її авторка – Лунченко Надія Вікторівна – заслуговує присудження наукового ступеня кандидата психологічних наук зі спеціальності 19.00.07 – педагогічна та вікова психологія.

Офіційний опонент –

Кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки та
психології управління соціальними системами
Національного технічного університету «ХПІ»

Марія Татішівська

Підпис: *Марія Татішівської*
ЗАСВІДЧУЮ:
ЗЧЕННЯ СЕКРЕТАР
НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
"ХАРКІВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ" ЗАПЕЧЕВ І.О.І.

